

Warszawa, 31.10.2022 r.

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

BPK.7040.2.2022.BSZ

**Pani Marlena Małąg
Minister Rodziny i Polityki Społecznej
ul. Nowogrodzka 1/3/5
00-513 Warszawa**

Szanowna Pani Minister,

uprzejmie informuję, że Rzecznik Praw Obywatelskich powziął wątpliwość, czy na gruncie przepisów rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 15 maja 1996 r. w sprawie sposobu usprawiedliwiania nieobecności w pracy oraz udzielania pracownikom zwolnień od pracy (Dz.U. z 2014 r., poz. 1632) respektowana jest zasada równości wobec pracowników podejmujących poza stosunkiem pracy aktywność w ramach cywilnych grup ratowniczo-poszukiwawczych.

W § 11 powołanego rozporządzenia uregulowana została kwestia zwolnienia od pracy z powodu udziału w działaniach i akcjach ratowniczych pracowników będących ratownikami służb, których działalność określona jest w odpowiedniej ustawie szczegółowej:

- ochotniczej straży pożarnej w ustawie z dnia 24 sierpnia 1991 r. o ochronie przeciwpożarowej,
- ratowników GOPR w ustawie z dnia 18 sierpnia 2011 r. o bezpieczeństwie i ratownictwie w górach i na zorganizowanych terenach narciarskich,
- członków doraźnych Państwowej Komisji Badania Wypadków Kolejowych na podstawie ustawy z dnia 28 marca 2003 r. o transporcie kolejowym,

- członków ochotniczej drużyny ratowniczej działającej w brzegowej stacji ratowniczej Morskiej Służby Poszukiwania i Ratownictwa „Służba SAR” na podstawie ustawy z dnia 18 sierpnia 2011 r. o bezpieczeństwie morskim,
- wykonywania świadczeń osobistych wynikających z ustawy z dnia 18 kwietnia 2002 r. o stanie klęski żywiołowej oraz ustawy z dnia z dnia 11 marca 2022 r. o obronie Ojczyzny).

W obowiązującym stanie prawnym nie została natomiast uregulowana kwestia uprawnień pracowniczych wolontariuszy działających w ramach cywilnych grup poszukiwawczo-ratowniczych. Uzasadnione wydaje się, aby wskazana grupa pracowników również miała możliwość uzyskania prawa do zwolnienia od pracy na czas udziału w akcji ratowniczej lub poszukiwawczej, do której zostali wezwani przez uprawnione do tego służby¹, a także na czas niezbędnego wypoczynku po akcji oraz w celu wzięcia udziału w szkoleniach i egzaminach z udziałem psów przeprowadzanych na podstawie przepisów rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 28 grudnia 2021 r. w sprawie psów używanych w akcjach ratowniczych (Dz. U. z 2022 r., poz. 20), wymaganych do uzyskania statusu psa ratowniczego oraz podejmowania współpracy z właściwymi służbami publicznymi. Konieczne jest również uregulowanie trybu, w jakim następowałoby usprawiedliwienie nieobecności wolontariusza w pracy (np. na podstawie zaświadczenia dowódcy akcji poszukiwawczej).

Kolejny problem dotyczy stosowania § 11 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia w sprawie sposobu usprawiedliwiania nieobecności w pracy oraz udzielania pracownikom zwolnień od pracy w związku z art. 12 ustawy z dnia 17 grudnia 2021 r. o ochotniczych strażach pożarnych (Dz.U. z 2021 r., poz. 2490), dalej ustawy o OSP.

Na gruncie obowiązującej od 1 stycznia 2022 r. ustawy o OSP, spośród członków OSP (strażaków OSP) wyodrębniona została grupa strażaków-ratowników OSP, uprawnionych do udziału w działaniach ratowniczych i akcjach ratowniczych. Definicję

¹ Możliwość korzystania z pomocy podmiotów cywilnych, które dobrowolnie godzą się współdziałać w akcjach ratowniczych i poszukiwawczych wynika z rozporządzenia MSWiA z dnia 17 września 2021 r. w sprawie szczegółowej organizacji krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego (Dz.U. z 2021 poz.1737) oraz zarządzenia nr 48 Komendanta Głównego Policji z dnia 28 czerwca 2018 r. w sprawie prowadzenia przez Policję poszukiwania osoby zaginionej oraz postępowania w przypadku ujawnienia osoby o nieustalonej tożsamości lub znalezienia nieznanymi zwłok oraz szczątków ludzkich.

strażaka ratownika OSP zawiera art. 8 tej ustawy. Zgodnie zaś z art. 12 ww. ustawy, pracodawca zwalnia od świadczenia pracy strażaka-ratownika OSP biorącego udział w działaniach ratowniczych i akcjach ratowniczych, szkoleniach lub ćwiczeniach organizowanych przez gminę, Państwową Straż Pożarną lub inne uprawnione podmioty na czas ich trwania, a także na czas niezbędny do odpoczynku zgodnie z art. 132 § 1 Kodeksu pracy.

Regulacja zawarta w art. 12 ustawy o OSP odnosi się wyłącznie do strażaków-ratowników OSP, natomiast powstają wątpliwości dotyczące zakresu uprawnień pracowniczych przysługujących pozostałym strażakom - członkom OSP. Zakładając, że celem ustawodawcy było całościowe uregulowanie w ustawie kwestii zwolnień od pracy w związku z działaniami podejmowanymi w ramach służby w OSP, stosować należałoby art. 12 ustawy o OSP z pominięciem § 11 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia. W takim przypadku zwolnienie od świadczenia pracy przysługiwałoby wyłącznie strażakowi-ratownikowi OSP.

Możliwa jest również interpretacja odwołująca się do założenia, że skoro w ustawie uregulowano tylko zasady zwalniania od pracy strażaków-ratowników OSP, to w stosunku do pozostałych członków OSP (strażaków OSP) nadal ma zastosowanie § 11 ust.1 pkt. 1 rozporządzenia, który stanowi, że prawo do zwolnienia od pracy przysługuje pracownikom - członkom OSP na czas niezbędny do uczestniczenia w działaniach ratowniczych i do wypoczynku koniecznego po ich zakończeniu, a także - w wymiarze nie przekraczającym łącznie 6 dni w ciągu roku kalendarzowego - na szkolenie pożarnicze. W praktyce powyższy przepis umożliwia korzystanie ze zwolnienia od pracy w wymiarze 6 dni w ciągu roku w celu uczestniczenia w szkoleniu pożarniczym - na podstawie wniosku właściwej terytorialnie jednostki organizacyjnej Państwowej Straży Pożarnej.

Mając na uwadze powyższe, działając na podstawie art. 13 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz. U. z 2020 r. poz. 627 ze zm.), zwracam się do Pani Minister z uprzejmą prośbą o przedstawienie stanowiska w sprawie zagadnień poruszonych powyżej.

Z poważaniem

Stanisław Trociuk

Zastępca Rzecznika Praw Obywatelskich